
PRIKAZI

Nada Šišul*

DOBA KIBERKOMUNIZMA - VISOKE TEHNOLOGIJE I DRUŠTVENE PROMJENE

Adolf i Dražen Dragičević, Golden Marketing, Zagreb 2003., str. 542
(tekst 507. str., ostalo bibliografija, kazalo, bilješke o autorima).

Svojim izazovnim naslovom knjiga akademika Adolfa Dragičevića i njegova sina doc.dr. Dražena Dragičevića otvara nam uz pomoć Marxovog kategorijalnog aparata političke ekonomije prostor suvremenog visokorazvijenog tehnološkog svijeta i njegovih društvenih promjena. U optici superiornosti afirmativnog materijalističkog svjetonazora autori okosnicu društvenih promjena nalaze u svijetu informacionalizma i kibernetičkog prostora u kojem i s kojim započinje ustroj zajedništva i zajednice slobodnih individua - komunizam.

U taj se prostor ulazi preko računala, javnosti i opće dostupnosti kompjutorskih programa i informacija, besplatnog softvera - podjednako na raspolaganju zainteresiranima. A počelo je prije desetak godina konkurentskim srazom između postojećeg visokoprofitnog Mikrosofta i drugog po snazi i rasprostranjenosti operativnog sustava - Linuxovog otvorenog koda (open source) i njemu prilagođenog besplatnog softvera, taj se, ipak, nastavlja paketi-
tima besplatnog uredskog poslovanja (Open Office), bežičnog komuniciranja (Wireless LAN) i svestranog obrazovanja bez naknade (Open Cours Ware).

S time je na djelu komunističko osvajanje kibernetičkog prostora na tlu, kao što autori tumače u PROLOG-u knjige "razgrađivanja nacionalnog birokratskog kolektivizma kao posljednjeg stupnja razvoja etnički, religijski, teritorijalno, klasno i kastinski razjedinjenog čovječanstva. Odumiru podjednako sve kolektivističke birokratske tvorevine - tvornice, ustanove i države pučkog socijalizma i narodnog blagostanja - izrasle na agrarnim i industrij-

---

* N. Šišul, dr. sc., redoviti profesor (u mirovini), Rijeka.

skim proizvodnim snagama i njihovim vertikalnim hijerarhijskim odnosima proizvodnje i komuniciranja. Započela je spektakularna smjena društvenog zajedničkim. Otužnu bezličnu masovnost u nacionalnoj državi potiskuje i nadomješta fantastična bogata individualnost u globalnoj univerzalnosti. Nestaje zauvijek totalitaristički autoritet političkih nametljivaca, simbol prihvaćene ovisnosti neprosvjedenih masa, i vodeću ulogu ustupa autoritetu kreativnog znanstvenog znanja iznimno nadarenih i obrazovanih stanovnika svijeta. Bit će to, kada se u potpunosti ostvari, najblistavija tekovina aktualnog planetarnog informacionalističkog razvoja.”

Po navedenim je hipotezama danim u Prologu knjige očito da autori od samog početka svojih znanstvenih postavki ulaze u prostorno i vremenski holističko vidno polje društvenog razvitka. A u tome polju vide čovjeka s budućnošću, čovjeka s punim korištenjem svog intelektualnoga kapaciteta, čovjeka koji zna izgraditi svijet, zajednicu u kojoj čovjek može izrasti do svog punoga statusa.

Dokazni istraživački postupak autora prolazi u tri dionice: Materijalistički pristup modernoj i postmodernoj zbilji, Revolucioniranje tehnologije, organizacije i ekonomije, Poticaji i otpori postmodernoj informacionalizaciji.

U prvoj dionici, koju izvodi Adolf Dragičević (od 33 - 156 str.), sublimirani su pedeseto-godišnji znanstveno istraživački rezultati autora u kritičkom propitivanju i izgrađivanju svojeg svjetonazora, svojeg materijalističkog i dijalektičkog pristupa objašnjenju činjenica stvarnoga života. Autor se u toj dionici koristi sa 103 naslova (bibliografskih jedinica) objavljenih pretežno u posljednjih 25 godina, uz pomoć kojih dokazuje bit i superiornost afirmativnog materijalističkog svjetonazora u znanstvenom predviđanju postkapitalističkog razvitka, ozbiljenju univerzalne kiberkomunističke zajednice i povijesnom zadatku modernog birokratskog kolektivism. Jer stvarnost je XX. stoljeća pokazala i na primjeru našeg “socijalističkog”, pa “kapitalističkog” razvitka da se dominacijom ideološko-političkih misaonih i djelatnih akcija ne može postizati razvojni, transformacioni trend društva, već kolaps i drama opstanka. Svakako da o tome ima udjela, kao što autor navodi, ortodoksni marksistički revizionizam, koji “izlazi razoružan i, da ne kažemo nešto gore, izbačen iz znanstvene arene - u svom stilu: bez pokušaja samokritičkog opravdanja, bez pokajanja za svoja nedjela i bez isprike generacijama koje je trovao lažnim uvjerenjima i još lažnijim obećanjima da će im se političkim akcijama uvesti u blaženstvo obećanog raja, bez ukidanja rada.”

Druga dionica, pod naslovom Revolucioniranje tehnologije, organizacije i ekonomije (od 157 – 310 str.) već svojim prikazom utemeljenja zajednice permanentnim revolucioniranjem (u koautorstvu A. i D. Dragičevića) čvrsto

nas veže uz stvarnost dviju revolucija: tehnološke, koja pretvara proizvodnju u znanstveni proces i društvene, koja masovno mijenja ljude i osposobljava ih za takvo samodjelovanje.

Stručno i vješto pozivajući se na 97 naslova novijih izdanja, autor Dražen Dragičević povezivanjem i djelovanjem mrežnim organiziranjem, naseljavanjem kibernetičkog prostora metalnim ovratnicima i poboljšanjem i umjetnim stvaranjem živih organizama pokazuje i dokazuje sadašnji i budući informacionalistički i kibernetički prostor. A autor Adolf Dragičević u tom prostoru posebno ocrtava "mogućnost rješenja iskonskog ekonomskog problema" vezanog uz razvitak čovječanstva u rasponu od individualne egzistencije do individualnog razvitka, prijelaz iz masovnog društva u postmoderno društvo slobodne individualnosti, odnosno vrijeme marljiva i domišljata Homo sapiensa u znatno sposobnijeg i maštovitijeg planetarno i svemirski Homo biotechnica i Homo cosmicusa.

Autori, vrsnim poznavanjem obimne znanstvene, a posebno znanstveno prognostičke literature duboko uronjeni u aktualnu svjetsku, ali i našu hrvatsku stvarnost potpuno su svjesni i na spoznajnoj i na stvarnoj, životnoj razini poteškoća, otpora i aktivnog neznanja o postmodernoj informacionalizaciji.

Vidi se to iz vješto pripremljene, kritičke i izazovne treće dionice dokaznog postupka pod naslovom: Poticaji i otpori postmodernoj informacionalizaciji. S osloncem na 204 naslova (bibliografskih jedinica) Adolf Dragičević će kroz Znanstvene revolucije i društvene evolucijske promjene i Strategiju hrvatskog postmodernog revolucioniranja, a Dražen Dragičević kroz Visoke tehnologije i globalno elektroničko poslovanje, Privatnost i slobodu izražavanja doba informacionalizma i Negativni suputnici svjetskog informacionalističkog razvoja, pokazati i dokazati cjelovito i parcijalno, kvalitativno i kvantitativno, prostorno i vremenski što je to jaz u glavama (raspon umnog djelovanja), a što jaz u tehničko-tehnološkom, ekonomskom i organizacijskom prostoru na putu od podržavljene društvenosti do ujedinjenog zajedništva - cyberkomunizma.

EPILOG na 12 stranica zaključno i sažeto upućuje na objektivan znanstveni sud autora o četvrtom desetljeću informacionalističkog i drugog desetljeća kiberkomunističkog revolucioniranja. U taj epohalni zaokret uključeni su svi - "Jedni kao predani tvorci novih postindustrijskih svjetova, drugi kao njihovi nešto aktivniji suputnici, treći kao pasivni korisnici postmodernih tekovina informacionalističke i kiberkomunističke civilizacije."

Upravo je taj treći način, po sudu autora, naša pozicija. Ta je pozicija ujedno snažno motivirala autore da i u Epilogu zamjetno oštro prikažu sraz između znanstvenog nasljeđa marksizma i korijena spoticanja, krivog usmje-

ravanja i zaobilaženja problema transsocijalne perspektive prevladavanjem kapitalove profitne civilizacije, posebno u uvjetima “malih naroda kojima i Hrvati pripadaju.”

Prikazana knjiga DOBA KIBERKOMUNIZMA visokog je znanstvenog rejtinga po adekvatnom izboru i obradi problema s kojima autori otvaraju inovacijsku misaonu bravu. To postižu primjenom pravila primarnosti utvrđivanja ekonomskog kategorijalnog aparata koji oblikuje tip mišljenja o društvenoj ekonomskoj stvarnosti. S time, pak, autori postižu jasnoću u razumijevanju kompliciranih i kompleksnih problema tehničko-tehnološkog i društvenog razvitka, znanstveno formuliране poglede na društvenu stvarnost, pouzdane stavove o dijagnozi i prognozi razvojnih trendova društva.

Didaktičkoj, pak, kvaliteti knjige pridonosi i vješta tekstovna i slikovna vizualizacija polivalentnih autorovih tumačenja svjetova čovjekovih prirodnih i društvenih uspona, prijelaza iz modernog u postmodernu društvo, totaliteta postmodernog informacionalizma, strukture znanosti o ekonomiji i dr.

Čitalačkoj pak prohodnosti ove obimne knjige pridonose duhovito i vješto utkane mudrosti, poštapalice i anegdote istaknutih ličnosti znanstvene, književne i političke scene. Njima se ilustriraju pojedine autorove misli, zaključci ili pitanja, a čitatelj se “relaksira” u naporu čitanja.

Pasaži knjige kroz koje nas vode autori očito pokazuje da živimo u Kopernikanskom sustavu, ali s Ptolomejevim okvirima u kojima su danas vrijednosti novac, veličina je reklama, a snobizam je moda. U takvoj stvarnosti knjiga DOBA KIBERKOMUNIZMA snažno podupire onaj dio ljudske vrste raznih zvanja i zanimanja i mlade koji razumom, mudrošću, poduzimljivošću, marljivošću i strpljenjem nastoje raspoznati, tumačiti i izvoditi promjene, da bi i te promjene mijenjali. Da se svijet ne bi mijenjao bez njih. I ne, konačno, u svijet bez njih. Stoga se knjiga posebno preporučuje.

Rijeka, 20.10.2003.